

ZAHVALA STARIM IN MOŽNOST MLADIM

VIKTOR VAJNGERL

Zametki folklorne dejavnosti na Slovenskem segajo v zgodnje 19. stoletje, ko so se kmetje ob pomembnih dogodkih – predvsem tistih, ki so bili povezani s prihodom cesarja in drugih državnih veljakov – oblekli v »narodne noše« ter tu pa tam predstavili svoje izročilo, izjemoma, npr. Rezijani tudi plese. Folklorizem se je v drugi polovici 19. stoletja intenzivno razvijal, prvi razcvet, ki je bil močno povezan s folklorno dejavnostjo, doživel leta 1908, ko je cesar Franc Jožef praznoval 60. obletnico vladanja, drugega pa v času med obema svetovnima vojnama, ko je France Marolt pripravil prve folklorne festivale in spodbudil nastajanje folklornih skupin. Te so se še posebej množično razvijale po drugi svetovni vojni. Akademski folklorna skupina France Marolt, je, tedaj sicer pod drugim imenom, začela delovati leta 1948, kar nekaj plesalcev iz te skupine pa je že v šestdesetih in sedemdesetih letih po končanem študiju in odhodu iz Ljubljane prevzelo strokovno vodenje novoustanovljenih folklornih skupin drugje po Sloveniji.

V desetletjih pred osamosvojitvijo se je plesni folklorizem na Slovenskem intenzivno razvijal. Takrat je mnogo mladih navdušencev drzno ustanovljalo nova društva in skupine, zahtevno delo pa so zmogli opravljati, saj so imeli mnogi veliko željo in številne ideje, povezane z razvijanjem folklorne dejavnosti v okoljih, kjer so bivali. Vse do danes se je na podlagi ljubiteljskih prizadevanj na Slovenskem ustanovilo prek petsto folklornih skupin – med njimi več kot polovica otroških –, ki bolj ali manj uspešno opravljajo svoje poslanstvo. Ni veliko držav, ki bi se lahko pohvalile, da glede na število prebivalcev premorejo toliko skupin, in ni jih veliko, ki so zlasti v preteklosti tako množično vključevale mlajše. Pri nas so danes nekateri, ki so se začeli ukvarjati s folklorno dejavnostjo v šestdesetih, sedemdesetih in osemdesetih letih, še vedno zelo aktivni, sprašujem pa se, ali morda niso že zamudili priložnosti, da bi svoje strokovnovodstvene funkcije predali mlajšim.

Mnogi smo veseli, da se s folklorno dejavnostjo na Slovenskem še vedno ukvarjajo predvsem mladi. Prav njim je treba vedno znova približevati izročilo in prav oni bodo tisti, ki bodo pridobljena znanja prenašali v prihodnost. V Sloveniji se tudi v okviru folklorne dejavnosti mnogi trudijo, da bi mladina dobila in ohranila ustrezno mesto, čeprav se dogaja tudi to, da mladi zlasti na vodstvenih mestih niso deležni dovolj podpore – zlasti tedaj, ko svet mladi razumemo in dojemamo drugače kot stari.

Zavedati se moramo, da se tudi razmere v folklorni dejavnosti spreminjajo, da določene stvari, ki so bile v preteklosti samoumevne, danes niso več take in da je pri nekaterih aktivnostih iz dneva v dan teže. Danes imamo na tržišču poplavo raznih dejavnosti, ki so atraktivnejše in mladini zanimivejše kot folklorna. Navadno so te dejavnosti zelo agresivne in v svoje vrste prav tako kot mi vabijo mlajšo generacijo. Menim, da v slovenskih folklornih skupinah ogromno – morda preveč – časa

in energije vlagamo v vpisovanje novih članov, ko pa se nam ti pridružijo, nanje skoraj pozabimo. Seveda nanje ne pozabimo povsem, saj se pridružujejo vajah in nekaterim drugim aktivnostim, pozabljamo pa na njihove druge sposobnosti, ki bi jih bilo vredno izkoristiti. Če teh mladih ne vključimo v kreativno delovanje, s tem delamo največjo škodo folklorni dejavnosti, saj jih postavljamo v položaj, v katerem se ne počutijo koristne, hkrati pa v svojih ljubiteljskih prizadevanjih ne začutijo izzivov, na podlagi katerih bi pri svojem početju vztrajali. Mladi ljudje niso samo plesalci in glasbeniki, so hkrati zakladnica novih idej, ki bi morale biti podprte z izkušnjami starejših. Ne gre za to, da bi se starejši morali umakniti, gre bolj za to, da bi starejši dopustili mladim, da delajo tisto in tako, kot so prepričani, da je prav. V slovenskih folklornih skupinah je precejšen problem, da starejši folklorniki zlasti pri strokovnem in organizacijskem vodenju ne dajo priložnosti mlajšim, ki bi se želeli v življenju dokazati. Menim, da bi bili mnogi, ki si želijo in so vajeni odgovornega dela, vredni tega zaupanja.

Marsikdo od starejših folklornikov ne zna izbrati pravega trenutka, ko bi se bilo pametno umakniti in dati priložnost mlajšim. Starejšim gre brez dvoma velika zahvala za opravljeno delo, vendar menim, da svoje delo dobro opravijo tisti, ki v svoji zreli ne pa ostareli dobi najdejo pravega naslednika, ki mu zaupajo svoje poslanstvo. Vsi, ki v svojem ustvarjalnem obdobju ne najdejo zamenjave, po mojem mnenju ne delajo za prihodnost naše dejavnosti, ampak gledajo zgolj od danes na jutri ne pa na poputrisnjem. Zavedam se, da mladi nimamo izkušenj starejših, a imamo svoj pogled na sodobnost in, hočeš nočeš, v prihodnost bomo vsaj fizično, če že drugače ne, mladi bolj vključeni kot starejši, zato ni narobe, če izkušnje dobivamo čim prej.

Pri mlajših generacijah je močno opazna na primer multimedijaska pismenost, ki je v današnjem času nujno potrebna. Starejšim generacijam ne gre zameriti, če ne obvladajo sodobnih metod komuniciranja, vendar jim lahko očitamo, ko pri tem ne zaupajo mlajšim, ki bi katero od del z veseljem opravili. Tudi zato ker mlajši ne dobijo priložnosti, da bi sami oblikovali prihodnost folklorne dejavnosti, odhajajo iz skupin in se raje vključujejo v dejavnosti, kjer imajo priložnost in možnost pokazati vse svoje sposobnosti. Žal je vsaj ponekod tako in bojmo se tega.